

Н. В. Никоненко

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

У статті представлено опис умов дистанційного навчання, які забезпечують своїм студентам заклади вищої освіти Сполучених Штатів Америки, на прикладах трьох із них, що здійснюють підготовку лише у форматі дистанційного навчання. Особливості організації дистанційного навчання в університетах Сполучених Штатів Америки описані на прикладах підготовки майбутніх учителів спеціальної освіти й інклюзивного навчання.

Особлива увага звертається на аналіз наукових робіт зі спеціальної освіти, що подані для популяризації знань про можливості дистанційного навчання у Сполучених Штатах Америки, започатковані Національним центром оцінювання якості освіти Сполучених Штатів Америки за підтримки Інституту педагогічних наук при Департаменті освіти Сполучених Штатів Америки у зв'язку з вимушеним карантинном унаслідок вірусної пандемії.

Зазначено, що в американських університетах по-різному запроваджується форма дистанційного навчання: паралельно з денною, для підготовки спеціалістів на окремих спеціальностях або заклад працює суто у форматі дистанційного навчання. Підкреслено, що застосування дистанційного навчання дозволяє на порядок збільшити обсяги підготовки фахівців, але це не обов'язково для всіх вишів. Наведено перелік дисциплін у різних вишах, які забезпечують опанування необхідних професійних знань, умінь та навичок, кількість кредитів на їх вивчення. Названі приклади організаційної, методичної та технічної підтримки, яку здійснює заклад освіти для своїх студентів. Описана процедура складання екзамену онлайн. Наголошено на окремих складнощях дистанційного навчання: проходження педагогічної практики для майбутніх учителів спеціальної освіти Сполучених Штатів Америки навіть в університетах, у яких проводиться лише дистанційне навчання, не забезпечується дистанційно, як їх академічна підготовка. Зроблено висновок про необхідність пошуку нових можливостей та розроблення спеціальних технологій дистанційного навчання для проходження педагогічної практики й викладання онлайн дисциплін практичного спрямування студентам спеціальності «Спеціальна освіта», якщо карантин продовжиться надовго.

Ключові слова: *підготовка вчителів спеціальної освіти, підготовка вчителів спеціальної освіти у США, спеціальна освіта, дистанційне навчання, університети США, педагогічна практика.*

Постановка проблеми. Зростання технічних можливостей сучасних засобів інформаційно-комунікативних технологій у середині минулого століття дозволило вперше заговорити про дистанційне навчання як новітню форму освіти. В умовах запровадження режиму вимушеного соціального дистанціювання всі заклади освіти, а також здобувачі освіти, їхні батьки, педагогічний персонал, департаменти управління освітою всіх рівнів були змушені активно долучитися до вивчення особливостей організації дистанційного навчання й екстреного його запровадження. Потребує такого аналізу і галузь спеціальної освіти, зокрема, фокусом нашої роботи стане підготовка вчителів для роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на стрімкий розвиток і удосконалення новітніх комп'ютерних технологій, дистанційне навчання (далі – ДН) активно розвивається у світовій освітянській практиці, має мільйони

прихильників та успішних випускників різних спеціальностей, детально вивчається в теоретичних дослідженнях J. Baggaley, N. Milman, A. Pina й ін. Психологічний аспект упровадження ДН вивчали B. Gokbulut, M. Pontes, N. Pontes, J. Grover, A. Troja та ін. Учені A. Catavano, J. Higa [8], J. Richardson та ін. вивчали використання ДН для навчання студентів з особливими освітніми потребами (далі – ООП).

Варто зауважити, що закордонні дослідники надають особливого значення підготовці вчителів спеціальної освіти засобами ДН. Передусім зазначимо, що йдеться про академічну їх підготовку (P. Ajuwon, B. Brown, C. Craig, M. Crockett, J. McDonnell, J. Jameson, J. Higa [8], M. Karal [9], S. Polychronis, T. Riesen E. Soykan, F. Ozdamli [11] та ін.) або підвищення кваліфікації (S. Brannan, K. Dennison, M. Duff, J. Foshay, B. Ludlow та ін.). На жаль, нами не знайдено опублікованих вітчизняних праць, предметом вивчення яких є організація ДН для майбутніх учителів спеціальної освіти.

Щоби допомогти батькам, учителям, адміністраціям шкіл полегшити процес навчання учнів, надати соціальну допомогу, сприяти взаємодії в періоди вимушеного соціального дистанціювання, UNESCO [7] оприлюднила перелік освітніх додатків, платформ та ресурсів, більшість з яких безкоштовні.

Водночас варто звернути увагу академічної спільноти на аналіз матеріалів офіційних сайтів департаментів освіти в різних країнах, які в умовах вимушеного карантину організовували та забезпечували освітній процес. Так, на сайті Міністерства освіти Італії постійно оновлюється методичний фонд занять для роботи з учнями, які навчаються в інклюзивних класах.

Сайт Міністерства освіти Великої Британії щодня оновлюється оперативною інформацією та детальними інструкціями щодо організації навчання учнів, скасування або перенесення термінів складання іспитів, про умови роботи закладів освіти. Так, заклади освіти продовжують надавати освітні послуги для вразливих учнів (переважно дітей з ООП) та дітей, чиї батьки борються з поширенням вірусу і не перебувають на домашньому карантині. Водночас на період карантину у Великій Британії було дозволено не відвідувати заклади учням з ООП та не надавати їм освітні та реабілітаційні послуги згідно з їхніми індивідуальними планами в період 1–31 травня 2020 р., для чого були внесені тимчасові поправки у ст. 42 Закону про дітей та сім'ї "Children and Families Act 2014" [4].

Секретар Департаменту освіти Сполучених Штатів Америки (далі – США) Б. Девос (B. DeVos) [10] закликала освітян по-новому осмислити освіту відповідно до реалій XXI ст. і проявити свою креативність та геніальність для забезпечення освітньої свободи й економічної спроможності для американських учнів і студентів. Вона також заперечила можливість відповідати унікальним потребам кожного здобувача освіти, якщо можливості надавати освіту обмежені певним фізичним будинком.

Цими словами Б. Девос проголосила виділення 307,5 млн дол. для фінансування розроблення інноваційних навчальних програм для здобувачів середньої та вищих рівнів освіти на місцях. Фінансування здійснюється через Фонд стабілізації освіти (*Education Stabilization Fund*), запроваджений Законом «Допомога, полегшення та економічна безпека в умовах коронавірусу» ("Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security Act") (2020 р.). Заплановано два конкурси проєктів: «Осмилюємо по-новому моделі середньої освіти» ("Rethink K-12 Education Models Grant") із бюджетом 180 млн дол. та «Змінюємо формат підготовки робочої сили» ("Reimagining Workforce Preparation Grant") із бюджетом 127,5 млн дол.

Департамент освіти США постійно оновлює інформацію для здобувачів освіти, їхніх батьків, освітян та очільників місцевих департаментів на спеціально створеному окремому сайті (www.ed.gov/coronavirus). Водночас розробляються не лише методичні рекомендації та практичні онлайн-завдання. Національний центр оцінювання якості освіти США (National Center for Education Evaluation) за підтримки Інституту педагогічних наук при Департаменті освіти США (US Department of Education's Institute of Education Sciences) оголосили про перший спільний швидкісний проєкт із синтезування існуючого досвіду [12], у період із 26 березня по 3 квітня 2020 р. науковців закликали подати свої наукові роботи з метою з'ясування ефективних методів навчання в умовах ДН через фізичну неможливість бути в закладі освіти. Проєкт передбачав двосторонній діалог: батьки й освітяни ставили запитання щодо ефективності запровадження певних практичних розробок, а науковці публікували свої праці, які відразу потрапляли до репозиторія ERIC. Після 1 червня заплановано підбиття підсумків наукових робіт та їх оприлюднення.

За вказаний період було подано 932 дослідження з онлайн-навчання [12], з яких 5 робіт у галузі спеціальної освіти та підготовки спеціальних учителів. J. Higa [8] у дисертаційному дослідженні доводить ефективність застосування програмного забезпечення для навчання математики учнів з обмеженнями життєдіяльності. У результаті використання навчального програмного забезпечення "ALEKS", "Kahoot", "STMath", обраного на основі доступності, програмних характеристик або без визначених критеріїв, учителі спеціальної та загальної освіти, що викладають математику учням з ООП, зазначили деякі перешкоди в їх запровадженні, як-от: брак часу, вартість, брак технічних можливостей. Найчастіше вчителі зазначали потребу в підготовці до використання засобів ДН та в послугах служби технічної підтримки.

Зважаючи на результати досліджень інших науковців про ефективність використання мобільних пристроїв та хмарних послуг для навчання осіб з ООП, E. Soykan, F. Ozdamli [11] доводять, що вчителі мають бути обізнані із сучасними засобами інформаційних технологій для можливості користуватися ними в подальшій професійній діяльності.

У дисертаційному дослідженні M. Karal [9] ішлося про успішне емпіричне впровадження дистанційного курсу для майбутніх учителів спеціальної освіти в Туреччині, який складається із трьох змістових модулів та практичних завдань і розрахований на чотири тижні.

Отже, питанням підготовки вчителів спеціальної освіти й інклюзивного навчання у форматі ДН

за кордоном приділялося досить багато уваги. Нестача відповідних досліджень призвела до вибухового сплеску інтересу до теми ДН в Україні з березня 2020 р. дотепер.

Метою статті є вивчення досвіду організації ДН у підготовці майбутніх учителів спеціальної освіти у США для формулювання рекомендацій для вдосконалення аналогічної вітчизняної системи.

Виклад основного матеріалу. У США нині 253 тис. учителів спеціальної освіти й інклюзивного навчання працюють із 7 млн учнів з ООП, у середньому це 1 учитель на 17 учнів спеціальної освіти [5]. Відповідно до даних національної статистики США [6], у 2018/19 н. р. у 1 147 закладах вищої освіти США, що здійснюють підготовку вчителів спеціальної освіти, дипломи про підготовку отримали 30 791 особа.

Серед зазначених вище закладів вищої освіти існують такі, у яких навчання здійснюється **лише дистанційно** (*Ashford University, San Diego, California*[1]; *Ball State University, Muncie, Indiana*[2]; *Capella University, Minneapolis, Minnesota* [3]; *Western Governors University, Salt Lake City, Utah*; *University of the Cumberlands, Williamsburg, Kentucky*; *Walden University Minneapolis, Minnesota*; *Pennsylvania State University-World Campus, University Park, Pennsylvania* тощо), в інших дистанційна форма навчання використовується для підготовки магістрів і аспірантів (*Quinnipiac University, Hamden, Connecticut*, *Merrimack College, North Andover, Massachusetts*, *Northern Arizona University, Flagstaff, Arizona*, *National University, La Jolla, California*, *Francis Marion University, Florence, South Carolina* тощо) або для окремих спеціалізацій (*Nova Southeastern University, Fort Lauderdale, Florida*; *University of Massachusetts-Boston, Boston, Massachusetts*, *University of West Alabama, Livingston, Alabama*, *Arkansas State University-Main Campus, Jonesboro, Arkansas* тощо). Наприклад, в University of Massachusetts-Boston підготовка за спеціалізацією «Навчання осіб із порушеннями зору, включаючи сліпоту» відбувалася дистанційно (отримали дипломи 28 магістрів і 6 аспірантів), а за спеціалізацією «Спеціальна освіта (загальна)» – у звичайному режимі (11 магістрів і 35 аспірантів).

Існує чимало університетів та коледжів, у яких підготовка фахівців спеціальної освіти у 2018/19 н. р. відбулася лише за тими програмами, які були представлені дистанційно (*Merrimack College, North Andover, Massachusetts*; *University of Southern California, Los Angeles, California*; *Regent University, Virginia Beach, Virginia*; *Saint Joseph's University, Philadelphia, Pennsylvania* тощо). Так, у Regent University 48 магістрів отримали дипломи лише з узагальненої спеціалізації, яка пропонувалася у формі ДН, а спеціалізації «Навчання осіб

із розладами аутистичного спектра» і «Навчання талановитих та обдарованих» не отримали фахового поповнення взагалі. Проте в деяких університетах дистанційно відбувалася підготовка на докторському рівні (5 осіб у *Florida Atlantic University, Boca Raton, Florida*; 9 осіб у *University of Northern Colorado, Greeley, Colorado*; 1 особа в *Texas Tech University, Lubbock, Texas*, та ін.). Загалом, приблизно половина здобувачів ступенів магістра та післядипломної освіти (Postgraduate) навчалися на дистанційній формі.

Наявні дані [6] свідчать про збільшення **обсягу підготовки фахівців** за умови запровадження ДН. Наприклад, *Ball State University* (Muncie, Indiana) здійснив підготовку 913 магістрів спеціальної освіти загальної спеціалізації; *Western Governors University* (Salt Lake City, Utah) видав 645 дипломів бакалаврів спеціальної освіти та 363 дипломи магістрів спеціальної освіти загальної спеціалізації з 1 464 дипломів, загалом виданих за 2018/19 н. р. в економічному регіоні Скелясті гори; *National University* (La Jolla, California) здійснив дистанційну підготовку 303 магістрів спеціальної освіти загальної спеціалізації, *Ashford University* (San Diego, California) – 168 магістрів цієї ж спеціалізації, *University of Southern California* (Los Angeles, California) – 40 здобувачів післядипломної освіти зі спеціалізації «Навчання талановитих та обдарованих учнів» із 46 фахівців, що навчалися в економічному регіоні Далекий Захід.

Переважно дистанційна форма навчання використовується університетами, хоча деякі коледжі також пропонують підготовку дистанційно за широким спектром спеціалізацій (*Concordia College-New York, Bronxville, New York*; *Endicott College, Beverly, Massachusetts*; *Notre Dame College, Cleveland, Ohio*; *Touro College, New York*, та ін.).

Оскільки класифікатор освітніх програм запроваджує 19 спеціалізацій спеціальності «Спеціальна освіта» (Special Education), здобути освіту необхідного рівня дистанційно з обраної **спеціалізації** можна в кожному з восьми економічних регіонів (табл. 1).

Перед описом основних принципів функціонування дистанційної форми навчання у США необхідно наголосити, що кожен американський університет забезпечує повну інформаційну підтримку та певну технічну підтримку для своїх студентів.

Політика університету *Ball State University* (Muncie, Indiana) [2] забезпечення якості ДН шляхом викладання однакового переліку дисциплін для всіх форм навчання тими самими висококваліфікованими викладачами з наданням максимальної інформаційної підтримки. Це означає, що кожний студент *Ball State University* має повний доступ до освітньої платформи університету, на якій можна отримувати поради щодо планування освітньої та професійної діяльності у форматі елек-

Таблиця 1

Приклади закладів вищої освіти США, що здійснювали підготовку вчителів спеціальної освіти за дистанційною формою навчання у 2018/19 н. р.

Назва	Спеціалізація	Рівень підготовки	Кількість випускників
Ashford University , San Diego, California	Навчання осіб за спеціальними програмами раннього втручання	Бакалаврат	1
	Спеціальна освіта	Магістратура	168
Ball State University , Muncie, Indiana	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	Післядипломна освіта (далі – ПО)	124
	Навчання осіб із множинними розладами	Бакалаврат, ПО	16 4
	Спеціальна освіта	Магістратура, ПО	1065 148
Capella University , Minneapolis, Minnesota	Спеціальна освіта	Бакалаврат	29
Endicott College , Beverly, Massachusetts	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	Бакалаврат, магістратура	4 41
	Навчання осіб із множинними розладами	Магістратура, ПО	101 7
George Mason University , Fairfax, Virginia	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	ПО	57
	Спеціальна освіта	Магістратура, ПО	273 56
National University , La Jolla, California	Навчання осіб за спеціальними програмами раннього втручання	ПО	1
	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	ПО	2
	Навчання осіб із порушеннями слуху, включаючи глухоту	Магістратура	1
	Спеціальна освіта	Бакалаврат, магістратура	7 303
Pennsylvania State University-World Campus , University Park, Pennsylvania	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	ПО	6
	Спеціальна освіта	Магістратура, ПО	78 44
University of Kansas , Lawrence, Kansas	Навчання осіб із розладами аутистичного спектра	Магістратура, докторантура	128 5
	Спеціальна освіта	ПО	14
University of Northern Colorado , Greeley, Colorado	Спеціальна освіта	Бакалаврат, магістратура, докторантура	44 126 9
	Навчання обдарованих і талановитих	Магістратура	7
Wilmington University , New Castle, Delaware	Спеціальна освіта	Магістратура	70
	Спеціальна освіта	Бакалаврат, магістратура	645 363

тронної пошти або від особистого радника, доступ до навчальних і організаційних матеріалів на різних носіях, доступ до бібліотечних фондів університету або штату, а також технічну підтримку.

Серед послуг академічної підтримки можливість консультуватися з особистим радником для студентів, що здобувають ступінь магістра, доктора філософії; для здобуття ступеня бакалавра – користування онлайн-програмою *Degree Works* для вивчення загальних правил навчання за дистанційною формою, обрання дисциплін для вивчення з переліку, ознайомлення з вимогами щодо опанування предметів, планування курсових робіт; користування послугами віртуального навчального центру (відеосемінари онлайн з фахової підготовки, відеоінструкції з налаштування та користування технічними засобами та програмним забезпечен-

ням з навчальною метою, для студентів, що проживають біля корпусів університету, можливість особистого безкоштовного консультування в робочий час, у вечірні години та у вихідні); центру навчання письма (*Writing Center*), до функцій якого входять допомога студентам навчитися укладати різні види документів, звіти, проекти, а також корекція граматичних і пунктуаційних помилок; користування фондами бібліотеки університету та штату Індіана, сервіс *Indiana College Network (ICN) Learner Tools* допомагає у проведенні досліджень та в дистанційному навчанні студентів штату. За умови надання до відділу послуг для осіб з обмеженнями життєдіяльності відповідних документів, що засвідчують відповідний статус студента, на його запит надається курс адаптації та плануються інші необхідні заходи. Студенти можуть купити необхідне технічне

та програмне забезпечення в університетському магазині *Ball State Technology Store*, розташованому в головному корпусі, зі знижками на комп'ютери, програми Adobe, із безкоштовним програмним забезпеченням Microsoft Office (Word, Power Point, Excel) і антивірусними програмами.

My BSU – це студентський портал, на якому кожний студент отримує доступ до необхідної навчальної та фінансової інформації та послуг, обирає онлайн-курси та реєструється на них, бачить бали за власні роботи. Для успішного користування порталом пропонується ознайомитися з відеоінструкцією.

Центр кар'єри (Career Center) університету пропонує декілька видів послуг для працевлаштування студентів протягом усього періоду навчання та по завершенні його, як-от: індивідуальна консультація із працівником Центру; користування *Cardinal Career Link* (онлайн-інструмент пошуку працевлаштування, який дозволяє зв'язатися з роботодавцями, які хочуть взяти на роботу випускника Ball State University), навчальні відео з питань укладання резюме, підготовки до інтерв'ю, використання соціальних медіаресурсів як інструменту пошуку роботи тощо.

Студенти *Ball State University* користуються кількома освітніми платформами для здобуття освіти: *Technology Help Desk*, *Skype* або *WebEx* (для усного спілкування з викладачем або бібліотекарем), *Google Drive* (для надсилання письмових робіт викладачеві), *Examity* (для складання екзаменів), електронною поштою (для писемного спілкування з наставником).

Іспити складають на платформі *Examity*, яка дозволяє запланувати складання іспиту у зручний для студента час, змінити його або скасувати. Для складання іспиту необхідно щоразу реєструвати ідентифікаційну картку студента, демонструвати на камеру обличчя студента біля документа, що засвідчує його особу, показувати 360° робоче місце студента для доведення факту відсутності будь-яких матеріалів, які могли б допомогти скласти екзамен, відповісти на секретні питання, обрані під час реєстрації, погодитися з усіма правилами та процедурами складання екзамену онлайн та ввести біометричний підпис. До обов'язкових вимог до студентів належать такі: використання комп'ютера або ноутбука (не планшета) з можливістю застосування навушників та мікрофона, швидкістю завантаження та передачі даних щонайменше 2 Мб/с.

На сайті університету студенти отримують інформацію про перелік обов'язкових та вибіркових дисциплін, які разом повинні скласти необхідну кількість кредитів для здобуття компетентностей відповідного рівня підготовки. Наприклад, у *Ball State University* необхідно набрати 30 кредитів, які можуть складатися з різних блоків дисциплін, курсів або різних дисциплін, обраних на

розсуд студента. Отримання ступеня магістра за спеціалізацією «Навчання осіб із розладами аутистичного спектра» передбачає вивчення відповідного курсу дисциплін (15 кредитів), які можна доповнити курсом дисциплін із прикладного поведінкового аналізу (15 кредитів) або з початкової освіти (15 кредитів).

Наведемо перелік обов'язкових дисциплін на здобуття магістерського рівня узагальненої спеціалізації: «Вступ до освіти учнів з ортопедичними, сенсорними та множинними розладами», «Навчання учнів з особливими освітніми потребами», «Вступ до інституційних послуг особам з інвалідністю, що завершили навчання в закладах середньої освіти», «Комплексна система допомоги за програмами раннього втручання: семінар», «Вступ до прикладного поведінкового аналізу», «Теорія і практика спеціальної освіти для дітей раннього віку», «Вступ до освіти осіб з емоційними та поведінковими розладами», «Керування та організація діяльності закладів спеціальної освіти», «Вступ до освіти осіб із порушеннями слуху», «Вступ до освіти осіб із розумовими порушеннями».

Capella University (Minneapolis, Minnesota) [3] пропонує перелік обов'язкових та вибіркових дисциплін, по чотири кредити кожна (quarter credits), а загальна підготовка передбачає сорок шість кредитів: «Основи підготовки магістра спеціальної освіти», «Дослідження з методики наукових досліджень», «Стандартизовані навчальні програми, викладання та оцінювання» або «Розуміння навчальних програм та викладання на основі компетентнісного підходу», «Стратегії керування учнівським колективом» або «Цифрове громадянство та запровадження технологій», «Стратегії подолання розриву академічних досягнень», дисципліни на вибір: «Оцінювання та покращення викладання», «Індивідуалізоване навчання: викладання та оцінювання», «Адаптація викладання та оцінювання», «Педагогічний тренінг покращення викладання та навчання», курси спеціалізовані: «Основи спеціальної освіти», «Оцінювання та планування навчання учнів з особливими освітніми потребами», «Викладання учням з особливими освітніми потребами», «Спілкування, консультування та взаємодія у спеціальній освіті», «Планування та педагогічне лідерство в роботі з учнями з різними порушеннями здоров'я» (шість кредитів).

Ashford University (San Diego, California) [1] пропонує інші обов'язкові курси: «Учні з особливими освітніми потребами в закладах освіти», «Правові та етичні норми спеціальної освіти», «Контроль та оцінювання учнів із порушеннями легкого та помірного ступенів», «Співпраця на основі навчання (учасників освітнього процесу)», «Планування уроків для учнів із порушеннями легкого та помірного ступенів», «Підтримка позитивної поведінки у класі», «Методика викладання

учням із порушеннями легкого та помірного ступенів». Навчання проводиться на платформі *Office 365, Constellation* (інтерактивна платформа, розроблена спеціально для університету, підтримується пристроями *Apple*, для навчання, нота-ток, завантаження навчальних матеріалів тощо), *Waypoint* (для спілкування з викладачами, надсилання виконаних завдань і отримання нових).

Організація проходження **педагогічної практики** для американських студентів відрізняється від вітчизняного досвіду. Перед реєстрацією на проходження практики вони повинні скласти іспити з визначених університетом курсів (наприклад, для магістра за спеціалізацією «Навчання осіб із розладами аутистичного спектра» Ball State University визначені «Вступ до прикладного поведінкового аналізу» (три кредити) та «Поглиблене вивчення прикладного поведінкового аналізу» (три кредити)). Проходження практики можливе за умови успішного складання зазначених іспитів (на В та вище). У всіх університетах, з роботою яких нам вдалося познайомитися, педагогічна практика триває приблизно 1 500 годин у закладах, які студенти обирають із запропонованого університетом списку, як-от школи, клініки АВА клініки, програми АВА за місцем проживання клієнта, лікарні, центри для осіб з інтелектуальними порушеннями. Студент має бути готовий працювати 10–30 годин щотижня для проходження практики, потім він отримує право складати іспит у Раді поведінкового аналізу (Board Certified Behavior Analyst (BCBA)), що видає відповідний сертифікат.

Висновки і пропозиції. Проходження педагогічної практики для майбутніх учителів спеціальної освіти США навіть в університетах, у яких проводиться лише дистанційне навчання, не забезпечується дистанційно, як їхня академічна підготовка, тому запровадження тривалого карантину змушує шукати нові можливості для охоплення практики й інших дисциплін практичного спрямування, викладати їх онлайн, якщо карантин продовжиться надовго. Оскільки зазначене вище досі не запроваджене в одній із країн – лідерів ДН, постає нагальна необхідність забезпечення із цією метою не лише педагогічних підходів, але й розроблення спеціальних технологій ДН, що має стати предметом подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури:

1. Ashford University, San Diego, California : офіційний вебсайт. URL: <https://www.ashford.edu/online-degrees/education/master-of-arts-special-education> (дата звернення: 22.05.2020).
2. Ball State University, Muncie, Indiana : офіційний вебсайт. URL: <https://www.bsu.edu/academics/collegesanddepartments/online/academic-programs/masters/maspecial> (дата звернення: 22.05.2020).
3. Capella University, Minneapolis, Minnesota : офіційний вебсайт. URL: <https://www.capella.edu/online-degrees/masters-special-education-teaching/courses/> (дата звернення: 22.05.2020).
4. Changes to the law on education health and care needs assessments and plans due to coronavirus. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/changes-to-the-law-on-education-health-and-care-needs-assessments-and-plans-due-to-coronavirus/education-health-and-care-needs-assessments-and-plans-guidance-on-temporary-legislative-changes-relating-to-coronavirus-covid-19#the-importance-of-co-production> (дата звернення: 22.05.2020).
5. Children and Youth with Disabilities. The Conditions of Education. *National Center for Education Statistics, U. S. Department of Education*. 2020. URL: https://nces.ed.gov/programs/coe/indicator_cg.asp (дата звернення: 22.05.2020).
6. College navigator. *National Center for Education Statistics, U. S. Department of Education*. 2020. URL: <https://nces.ed.gov/collegenavigator/?q=university&s> (дата звернення: 22.05.2020).
7. Distance learning solutions : More on UNESCO's COVID-19 Education Response. URL: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions> (дата звернення: 22.05.2020).
8. Higa J.M. Instructional Math Technology in Secondary Special Education : Teacher-Reported Practices and Perceptions : ProQuest LLC, Ph. D. Dissertation ; University of Nevada, Las Vegas, 2017. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED580542> (дата звернення: 22.05.2020).
9. Karal M. Online Community Based Instruction (CBI) Training for Pre-Service Special Education Teachers in Turkey : ProQuest LLC, Ph. D. Dissertation ; The Pennsylvania State University. 2018. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED597367> (дата звернення: 22.05.2020).
10. Secretary DeVos Launches New Grant Competition to Spark Student-Centered, Agile Learning Opportunities to Support Recovery from National Emergency. US Department of Education. URL: <https://www.ed.gov/news/press-releases/secretary-devos-launches-new-grant-competition-spark-student-centered-agile-learning-opportunities-support-recovery-national-emergency> (дата звернення: 22.05.2020).
11. Soykan E., Ozdamli F. The Impact of M-Learning Activities on the IT Success and M-Learning Capabilities of the Special Education Teacher Candidates. *World Journal on Educational Technology : Current Issues*. 2016. Vol. 8. № 3. P. 267–276. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1142259> (дата звернення: 22.05.2020).
12. Studies of Distance Learning: a call for nominations of scientific research on distance learning. URL: <https://ies.ed.gov/ncee/wwc/distancelearningstudy> (дата звернення: 22.05.2020).

Nykonenko N. Distance education for pre-service special education teachers in the USA

The article presents a description of distance learning conditions, provided by the US higher education institutions to their students with examples of three of them, experiencing distance education only. The features of distance learning organization in the US universities are described for training pre-service special and inclusive education teachers.

Particular attention is paid to the analysis of the research papers on special education, promoting knowledge of distance learning opportunities in the United States due to the initiative by the US National Center for Education Evaluation with the support of the US Department of Education forced with the pandemic quarantine.

It is noted that distance education in US universities is introduced in different forms: as an alternative to full-time mode, as a format for training specialists in certain instructional programs or as the only possible format of obtaining higher education within the institution. It is emphasized that distance education allows to increase the number of students, but it is not necessary for all universities. The list of disciplines in different universities, providing the acquisition of the necessary professional knowledge and skills, and the number of credits for their study are named and discussed. Samples of organizational, methodological and technical support provided by an US higher educational institution for its students are outlined. The common procedure of taking an exam online is described. Some difficulties of distance learning are emphasized. Clinical practice for pre-service special education teachers in the USA is not available online as their academic training, even in the universities providing distance education is the only type of education. The conclusion is made about the need to find new opportunities and develop special technologies of distance learning for online clinical practice and teaching disciplines of practical orientation to pre-service special education teachers, if the quarantine lasts a long time.

Key words: *special education teacher training, special education teacher training in USA, special education, distance learning, US universities, clinical practice.*